

EXPUNERE DE MOTIVE

Garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei prin Constituție și prin dispozițiile convențiilor internaționale ratificate de Parlament presupune asigurarea legislației adecvate pentru punerea lor în aplicare. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, drepturile fundamentale la care ne referim "nu sunt drepturi teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective."

Deși recunoscute de Constituție, de Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), ca și de alte tratate și convenții internaționale la care România este parte, drepturile care fac obiectul prezentei inițiative legislative sunt insuficient reglementate în legislația națională aplicabilă. În majoritatea cazurilor nu există elemente definitorii și normele de aplicare concretă, astfel încât de multe ori, aceste drepturi se limitează la afirmarea lor constituțională, iar justiția este practic lipsită de instrumentele necesare valorificării lor.

Evoluția societății românești, ca și dinamica angajamentelor asumate în cadrul procesului de integrare europeană și euro - atlantică fac necesară adoptarea unor norme coerente și eficiente pentru a asigura cetățenilor beneficiul efectiv al tuturor drepturilor garantate.

Dreptul la viață intimă, privată și familială, ca și celelalte drepturi personale nepatrimoniale vizate de această propunere legislativă sunt în prezent reglementate în SUA, Canada, Franța, Germania, Norvegia, Portugalia și în alte state cu democrație consolidată, cunoscând o jurisprudență adecvată evoluției vieții sociale contemporane. Mai mult, Consiliul Europei și Uniunea Europeană și-au multiplicat eforturile în materie și au adoptat diferite instrumente politice și juridice prin care se recomandă sau se obligă, după caz, statele care nu au reglementări pertinente sau ale căror norme direct aplicabile sunt insuficiente sau inadecvate, să adopte legi corespunzătoare.

Astfel, **Recomandarea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (AP-CE)** din 23.01.1970 a definit viața privată referindu-se la mijloacele de comunicare în masă și la respectarea drepturilor omului, document din care s-a inspirat și definiția propusă în inițiativa de față, în timp ce **Declarația celui de-al doilea Summit al Consiliului Europei din 1997 de la Strasbourg** exprima preocuparea ca statele membre "să asigure un echilibru adecvat între dreptul de informare și respectarea vieții private."

Prin **Rezoluția 1165/1998**, AP-CE solicită guvernelor statelor membre ale Consiliului Europei să adopte legislații sau, după caz, să le completeze pentru a garanta respectarea efectivă a dreptului la viața privată, potrivit unor linii directoare care se referă îndeosebi la: asigurarea posibilității introducerii unor acțiuni civile specifice, care să permită victimei despăgubirea pentru încălcarea vieții sale private, interzicerea imixtiunilor nelegitime care nu urmăresc un interes public pertinent în viața privată și prevederea unei acțiuni judiciare de urgență vizând suspendarea difuzării unor informații sau imagini cu caracter personal.

Considerăm, prin urmare, că această propunere legislativă răspunde atât angajamentelor naționale pe plan european, cât și unei nevoi sociale imperioase și actuale de a pune la dispoziția justiției un instrument juridic adecvat și eficient pentru a asigura efectivitatea drepturilor fundamentale garantate de Constituție, dar și echilibrul diferitelor drepturi și libertăți cetățenești.

Principalele coordonate reflectate în reglementarea propusă sunt:

- menținerea unui echilibru între dreptul persoanei la intimitate, pe de o parte, și libertatea de exprimare și dreptul la informație, pe de altă parte;
- accentuarea sentimentului de siguranță al oricărei persoane, ca urmare a lărgirii sferei protecției pe care o asigură statul român, inclusiv în ceea ce privește sfera privată;
- înlăturarea ambiguităților și neconcordanțelor legislative, prin definirea unor termeni sau instituții (de exemplu: viața privată, viața intimă, viața familială, dreptul la imagine, etc.);
- conturarea unor mecanisme și proceduri specifice de apărare a dreptului persoanei la intimitate;
- instituirea unor interdicții specifice care să determine încetarea încălcării vieții, intime, private și familiale sau supunerea unei persoane la o intervenție medicală.

În redactarea acestei inițiative legislative, o coordonată esențială a fost aceea a asigurării unui echilibru între actele normative deja existente referitoare la protecția datelor cu caracter personal (**Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și Legea nr. 676/2001 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul telecomunicațiilor**) și normele prezentei reglementări.

În plus, au fost analizate reglementările internaționale, și, în special, legislația statelor europene și cea comunitară în domeniul **protecției datelor cu caracter personal** (Legea franceză nr. 78-17/16.01.1978 referitoare la informatică, la fișiere și la libertăți, Convenția nr. 108/1981 referitoare la protecția persoanelor față de utilizarea electronică a datelor cu caracter personal, Directiva 95/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului referitoare la protecția persoanelor fizice față de utilizarea datelor cu caracter personal și libera circulație a datelor, Circulara din 12.03.1993 referitoare la protecția vieții private în sectorul utilizării electronice a datelor cu caracter personal, etc.), al **protecției datelor cu caracter medical** (Recomandarea CE nr. 97-008/4.02.1997 referitoare la utilizarea datelor medicale cu caracter personal, etc.), al **protecției domiciliului, protecției corespondenței**, etc.

Conceptul de "drept la respectarea vieții intime, private și familiale" nu apare reglementat, *expressis verbis*, nici în Constituție și nici în CEDO. Noțiunile folosite sunt "viața privată", "viața intimă", "viața familială". Cu toate acestea, nu există o definiție legală a acestor termeni, ceea ce face, dintr-o anumită perspectivă, dificilă înțelegerea și aplicarea lor. În plus, jurisprudența, de altfel foarte bogată, a CEDO nu oferă o definiție a noțiunilor de "viață intimă, privată și familială", ci doar conturează câteva domenii specifice (De exemplu: accesul la date, schimbarea numelui, protecția împotriva violențelor sexuale, homosexualitatea, transsexualismul, filiația față de mamă, filiația paternă, luarea de copii în îngrijire de către autoritatea publică, refuzul drepturilor parentale, condiția de străin, etc.).

De aceea, prin demersul legislativ de față ne propunem, pe de o parte, lămurirea unor neclarități sau ambiguități de definire a unor termeni și instituții de drept iar, pe de altă parte, asigurarea mijloacelor juridice necesare unei protecții juridice destinate persoanelor cărora li se încalcă drepturile vizate.

Prezenta propunere legislativa reprezinta o versiune ameliorata a Propunerii legislative, privind protectia unor drepturi personale nepatrimoniale, semnata de deputatii Ovidiu Cameliu Petrescu si Ionel Olteanu, dupa insusirea in totalitate a observatiilor de tehnica legislativa din avizul Consiliului legislativ, nr.58/16.02.2004 si a majoritatii observatiilor formulate in Punctul de vedere al Guvernului Romaniei, nr.828/9.03.2004.

Prin urmare, initiativa de fata a incercat sa elimine eventualele confuzii si neclaritati dintre abordarea doctrinara si practica a drepturilor reglementate de Decretul 31/1954, ca drepturi personale nepatrimoniale si obiectul de reglementare vizat respectiv, protectia vietii private a persoanei, a numelui, imaginii, domiciliului si corespondentei acesteia, ca drepturi fundamentale ale omului care, in raport de libertatea de exprimare si informare (incluzand libertatile jurnalistice) reprezinta o categorie de drepturi cu valoare egala, beneficiind de o protectie egala a legii.

Propunerea legislativa este structurata pe patru capitole.

Primul capitol cuprinde enunturile normative de baza, care consolideaza cadrul constitutional pertinent, prin adaugarea exigentelor formulate de Curtea Europeana a Drepturilor Omului in materie (indeosebi art.3).

Capitolul 2 isi propune sa enunte reperele normative ale termenilor si expresiilor folosite inspirandu-se din practica jurisdictiei europene mentionate, cat si din jurisprudenta nationala din unele state occidentale (jurisprudenta aplicarii art.9 din Codul civil francez referitoare la protectia vietii private).

Conceptia promovata inca din acest capitol are in vedere inglobarea in acceptiunea de viata privata a componentelor acesteia referitoare la viata intima si familiala a persoanei, precum si a celorlalte aspecte strans legate de dezvoltarea personalitatii individului, termenii si expresiile utilizate fiind doar repere necesare pentru facilitarea aplicarii normelor substantiale propuse si nu definitii exhaustive ale unor notiuni cu privire la care insasi Curtea Europeana

de la Strasbourg a considerat cu prilejul Hotararii Niemetz, ca sunt greu de definit.

Pe de alta parte, este de precizat ca optiunea pentru reglementarea distincta a dreptului la nume si la imagine si a dreptului la respectarea domiciliului si a corespondentei, fata de dreptul la viata privata s-a fundamentat pe abordari similare existente in unele sisteme juridice occidentale, chiar daca exista desigur o interferenta dificil de ignorat intre aceste drepturi si dreptul la viata privata.

Capitolul 3 vizeaza reglementarea dreptului la respectarea vietii private a persoanei, a numelui, imaginii, domiciliului si a corespondentei acesteia tocmai pentru ca specificitatea protectiei separate a unor asemenea drepturi pare sa impuna nu doar vizibilitatea necesara, ci si perceptia lor distincta, pentru o protectie mai adecvata a lor.

Capitolul 4 cuprinde dispozitiile procedurale care erau necesare in vederea unei aplicari corespunzatoare a normelor enuntate si a asigurarii coerentei lor in raport de alte reglementari apropiate.

Astfel, in afara dreptului la actiune civila, prevazut de Recomandarea AP-CE 1165/1998, au fost incluse norme privind posibilitatea despagubirilor materiale si morale, care reflecta atat practica CEDO cat si jurisprudenta specifica din Franta, Germania, Norvegia, Canada si Portugalia.

Asadar, initiativa legislativa isi propune sa reprezinte un mijloc eficient la indemana instantelor de judecata, pentru asigurarea echilibrului dintre libertatea de exprimare si drepturile care constituie obiectul de reglementare vizat, astfel incat sa se poata realiza o protectie concreta si efectiva a vietii private a persoanei, a numelui, imaginii, domiciliului si corespondentei acesteia.

Initiator

dr. Ionel Olteanu

Deputat PSD - Buzou

